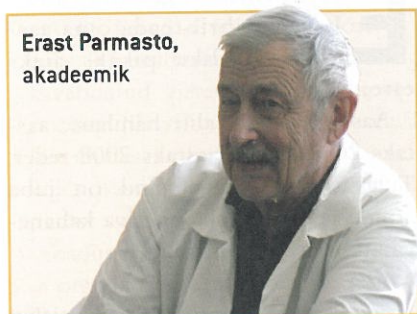

Seeneaasta 2004

Erast Parmasto,
akadeemik

Käsiloleva aastatuhande esimesed aastad lausa kutsuvad neile kõigile nimesid andma. 2001 oli (seene)uputusaasta, 2002 – täieliku ikalduse, 2003 – puraviku-, 2004 – kuke-seeneaasta. Neid kasvas rohkelt juunist oktoobri alguseni – neli kuud, ja see pole mitte harilik. See-est jäid paljud lehk- ja torikseened tulekuga kuu-kaks hiljaks. Aasta 2004 oli murranguline ka seentega seotud ühis- ja seltskondlikus elus. Kunagi varem pole seeneteadlastele elektronpostiga nii palju fotosid saadetud, umbes pooltel juhtudest saime ka saadetisele nime anda. Kõnetraadi vahendusel tuli rohkelt küsimusi – no umbes nii: “Korjasin korvitäie nüisuguseid pruunikaid seeni, mille keskel on lohuke ja kübaral on jalg all. Ega need ometi mürgised pole?” No mis sa muud oskad öelda, kui et selliseid on Eestis mitusada eri liiki ja mõned on ikka väga mürgised. Ajakirjanikud nõudsid saagiennustusi. Teadlaste pikast jutust otsiti neile meeldivad laused välja ja trükiti ära – mõnikord isegi ilma oluliste moonutusteta. Inimesed töid toimetustesse huvitavaid seeni, ajakirjanikud aitasid selgust saada ja trükkisid ära ilusaid hüidmunade, kroonliudikute ja teiste pilte. Selle kõrval ilmus aga ka leheküljelisi tühibasid sellest,

Thomas Brandt

Saksa Mükoloogia Selts kuulutas oma aastakoosolekul 2005. aasta seeneks omapärase pugu-seene *Astraeus hygrometricus*.

et seenel oli kena käia ja tädi Maša korjas palju valgeid seeni. Mis tähendab õiges eesti keeles: kivipuravikke – mitte aga eluohtlikke valgeid kärbseseeni. Ainult kivipuravik jääb kuivatades heledaks, sellest ka tolle seene venekeelne nimi *belõi grib*. Teised puravikulised on kuivatatult õige tumedad. Olgu nagu on, seened on viimase kahe aastaga moodi läinud. Ajakirjanike keeles öelduna: see teema müüb.

Välismaa uudiseist on tähtsaim, et *Planta Europa* looduslike taimede kaitsele pühendatud neljandal üleeuroopalisel konverentsil Valencias lisati kõigi oluliste dokumentide ja tööplaanide teksti sõna *taimed järele ja seened*. Nii tunnustati needki elusolendid

Harilik kivipuravik.

hoidmist ja kaitset väärivaks võrdselt taimedega. Saksa Mükoloogia Selts kuulutas oma aastakoosolekul 2005. aasta seeneks omapärase puguseene *Astraeus hygrometricus*. Ladinakeelse liiginime ‘niiskusemõõtja’ on ta saanud maatähte meenutava viljakeha väliskihi käitumisest. Kuiva ilmaga ümbritseb see ümarat viljakeha tihedalt, kaitstes seent ärakuivamise ja putukate eest. Viie minuti jooksul pärast vihmajärgu algust pöördub 7–13 hõlmaks lõhestunud väliskest pahupidi ja tõstab eoseid sisaldava viljakeha siseosa kõrgele üles. Kui mõni vihmapiisk seda tabab, tõuseb tipuavast üles eoste pilveke, mille õhuliikumine eemale viib. Nii näitab selle seene kaju meile tänuväärset viisil kätte, kas ilm on kuiv või sajab praegu vihma. Seen on keskeurooplane, kuid teda on vanasti nähtud ka Lätis ja pea ta meilegi ei jõua – kui viimaste aastate imelikud ilmad tavaliseks muutuvad.

lo

